

Pokora, zdroj radosti

Pokora je základní rozlišující znak, jeden z pramenů autentického života křesťana, protože je „příbytkem lásky.“ Přinášíme duchovní text o této ctnosti.

29.01.2007

„Boha nikdy nikdo neviděl“ [1], říká Sváté Písmo. Na této zemi nemáme bezprostřední poznání nadpřirozeného bytí. Mezi Bohem a člověkem je nekonečná vzdálenost a pouze On, přizpůsobujíc se stavu člověka, ho může svým zjevením

osvobodit. Bůh se zjevuje lidem ve stvoření, v dějinách Izraele, ve slovech, která předává skrze proroky, a konečně ve svém vlastním Synu, který je konečným, úplným a definitivním zjevením. Zjevením samotného Boha: „Kdo viděl mne, viděl mého Otce.“ [2]

Bůh, který se stal člověkem! Jsme ve stálém údivu. Bůh, který v Kristu vidí jako člověk a může být viděn, slyší a může mu být nasloucháno, dotýká se a je hmatatelný. Ponižuje se až na úroveň člověka a využívá smyslů na to, abychom porozuměli jeho volání k intimitě lásky, ke svatosti.

Úžas před skutečností vtěleného Slova nás vede k tomu, že hledíme s úctou na Ježíšovy činy, gesta a slova. A takto objevujeme, že všechno v životě Ježíše, od jeho narození až ke smrti na kříži, je prostoupené pokorou. Neboť „ačkoli má božskou přirozenost, nic nelpěl na tom, že je

rovný Bohu, ale sám sebe se zřekl, vzal na sebe přirozenost služebníka a stal se jedním z lidí.“ [3]

POKORA, PŘÍBYTEK LÁSKY

Byli jsme osloveni poselstvím Boží lásky prostřednictvím ponížení Syna. Protože pokora je příbytkem lásky, je zároveň základním rozlišujícím znamením a jedním ze základů autentického života křesťana. Svatý Augustin říká: „Když se mě zeptáte, co je v náboženství a v kázání Ježíše nejpodstatnější, odpovím vám: na prvním místě je pokora, na druhém pokora a na třetím také pokora.“ [4] V pokoře vtěleného Slova se ukázala hloubka Boží lásky k nám, ale také pravá cesta, která vede k plnosti této lásky.

Křesťanský život je vlastně ztotožnění se s Kristem: jsme uvedeni do společenství s živoucím Bohem, zdrojem veškeré lásky, pouze do takové míry, s jakou jsme s

Kristem spojení, a toutéž láskou jsme schopni milovat své bližní. [5] Být pokorný jako byl pokorný Kristus znamená sloužit ostatním, umírat starému člověku, umírat všemu tomu, co způsobil v naší přirozenosti prvotní hřích. Křesťan proto ví, že „pokořování přinášená z lásky jsou příjemná a sladká, jsou Božím požehnáním.“ [6] Kdo je takto přijímá, otevírá se celému bohatství nadpřirozeného života a spolu se svatým Pavlem může zvolat: „Všeho jsem se zřekl a považuji to za bezcenný brak, abych mohl získat Krista a byl s ním spojen.“ [7]

PŘÍČINY NEKLIDU

V protikladu k hluboké vnitřní radosti, která pochází z pokory, vytváří pýcha jen neklid a nespokojenost. Pýcha vede k orientaci na věci, které se týkají vlastního já, hodnotí vše z pohledu výlučně subjektivního: zda je něco

zdrojem potěšení nebo není, zda je to výhodné nebo to vyžaduje nějaké úsilí... Nebere se do úvahy, zda se jedná o něco dobrého samo o sobě nebo něco prospěšného pro ostatní. Tento egocentrismus vede k názoru, že ostatní musí jednat a uvažovat v podobných kategoriích. Vede k přesvědčení, víceméně explicitnímu, že druzí se musí chovat podle přání egocentrického člověka. Vysvětluje to, proč je pyšný člověk obětí častých výbuchů hněvu, když si myslí, že ho druzí neberou vážně. Nebo pozbývá dobré nálady, když si uvědomí vlastní chyby nebo lepší charakterové vlastnosti druhých lidí.

Když se člověk nechá ovládat pýchou a i když hledá jen své vlastní sebeuspokojení, vždy v něm zůstane jakýsi neklid. Co mu chybí ke štěstí? Nic, protože má vše; a zároveň všechno, protože se mu ztratilo z obzoru to hlavní: schopnost dávat se ostatním. Způsob jeho života, ke

kterému ho dovedlo jeho chování, mu zabraňuje nalézt opravdové štěstí. Takto na to upozorňoval zakladatel Opus Dei: „Jestliže jste někdy zarmoucení a uvědomujete si, že duše je plná neklidu, je to proto, že na sebe příliš myslíte (...). Pokud se můj synu soustřeďuješ jen na sebe, nejenom že se dáváš na špatnou cestu, ale také ztratíš štěstí křesťana už v tomto životě.“ [8]

Pýcha je vždy ozvěnou té první vzpoury, kdy se chtěl člověk stát Bohem. Důsledkem byla ztráta přátelství se Stvořitelem a ztráta vlastní harmonie. Pyšný člověk věřil tolik ve své schopnosti, že si nakonec neuvědomil, jak jeho přirozenost potřebuje vykoupení. Proto ho vyvádí z míry nejenom fyzická nemoc, ale také to, že zakouší svoji omezenost, chyby a ubohost, a může ho to vést dokonce k zoufalství. Ve svém životě lpí tolik na svých rozmarech a názorech, že nedokáže

pozitivně ocenit ani zhodnotit jiný pohled na život než ten svůj. Proto také neumí vyřešit své vnitřní konflikty a je vystaven stálým konfliktům s druhými. Obtížně se podrobuje cizí vůli a to ho vede k tomu, že také nepřijme vůli Boží: nechá se snadno přesvědčit sám sebou, že není možné, aby po něm Bůh chtěl něco, co si on nepřeje. Dokonce i samotné vědomí toho, že je tvorem závislým na Bohu, se může stát předmětem odporu.

SÍLA PŘITAŽLIVOSTI POKORY

Pro pokorného člověka je naopak setkání s Boží slávou příčinou radosti nebo dokonce jediným důvodem opravdové radosti. Člověk před Bohem s jistotou objevuje svou omezenost a malost. Nicméně toto postavení nemůže být příčinou smutku nebo zoufalství, ale je zdrojem vnitřní radosti. Pokora je světlo, pomocí kterého člověk

objevuje velikost své identity jako bytost, která může být ve styku se Stvořitelem a přijmout naprosto svobodně svou závislost na Něm.

Duše pokorného člověka nejvíce plesá, když si uvědomí, že absolutní Bytí je osobní Bůh, který je nekonečně štědrý, který nás stvořil, udržuje v existenci a zjevuje se nám skrze lidskou tvář Ježíše Krista.

Poznat Boží štědrost, poznat to, jak se snížil k tvorům, vede k tomu, že pokorný člověk se těší, když pozoruje krásu stvořených věcí, ve kterých objevuje odraz Boží lásky. A přeje si tento trvalý stav osvícení sdílet i s ostatními.

Také odpověď člověka pyšného a člověka pokorného se liší. Pyšný se skrývá za postojem falešné skromnosti, tvrdí, že má málo zásluh, protože se nechce vzdát společenského života, který si pro sebe vybudoval. Pokorný naopak

nepřemýšlí nad tím, zda má příliš málo na to, aby dosáhl svatosti. Stačí mu vědomí toho, že byl pozván ke společenství s Bohem, a přijímá to s radostí, i kdyby byl tímto pozváním sebevíce překvapen.

Ti, kteří bojují o opravdovou pokoru – jako je to u svatých – se stávají osobnostmi, které přitahují ostatní. Svým obyčejným chováním vytvářejí kolem sebe oázu pokoje a radosti, protože si ostatních váží. Váží si jich opravdově a proto v rozhovoru, v životě s rodinou nebo ve styku s kolegy nebo přáteli umí chápat a omlouvat. Žijí v přátelství s ostatními a ochotou jim pomáhat: vědí, jaké mají povinnosti k těm, se kterými žijí, aniž by si něco nárokovali. Láska Boží, bez které se neobejdou, je vedle nich přímo hmatatelná: člověk je plný důvěry, nemá pocit, že je posuzován, ale že je milován.

STÁLE SE UČIT BÝT POKORNÝMI

Příčina úzkosti nebo pesimismu, které na nás často útočí, není v lidské omezenosti nebo v námaze, kterou musíme vynaložit na určitý úkol, ale v tom, že se díváme na věci pohledem příliš zaměřeným na sebe. „Proč vlastně my lidé upadáme do smutku?“, ptal se svatý Josemaría. A odpovídal: „Protože náš život se nevyvíjí tak, jak jsme očekávali, protože vyvstávají překážky, které nám brání dělat to, co chceme, nebo nám to alespoň ztěžují.“ [9]

Může se nám stát, že zakusíme jakýsi pocit smutku před vlastními nebo cizími obtížemi, před určitými nedostatky, které vnímáme silněji než dříve nebo o kterých jsme si mysleli, že je máme za sebou; nebo smutek z toho, že jsme nedosáhli profesionálních nebo apoštolských cílů, do kterých jsme po dlouhou dobu vkládali velké naděje a úsilí. Také můžeme zakusit odpor proti přijetí určitých událostí nebo

okolností, které jdou proti nám a jsou příčinou utrpení. Vždy, a zvláště v těchto chvílích, je nezbytné, jak radil don Álvaro v jednom ze svých listů, abychom si obnovili úmysl znovu se učit být pokornými. [10] Prosit Pána o pokoru, o jeho pokoru, a obracet se k Panně Marii s prosbou, aby nám k tomu dala potřebnou sílu. To je smysl slov našeho Pána: „Pojďte ke mně všichni, kdo se lopotíte a jste obtíženi, a já vás občerstvím.

Vezměte na sebe mé jho a učte se ode mě, neboť jsem tichý a pokorný srdcem, a naleznete pro své duše odpočinek. Vždyť mé jho netlačí a mé břemeno netíží.“ [11] Proto se zamilovaná duše každý den učí být pokornou v modlitbě: „Modlitba je pokora člověka, který uznává svou hlubokou ubohost a velikost Boha, k němuž se obrací a jehož uctívá tak, že všechno očekává od Něho a nic od sebe sama.“ [12] Pokoj se obnoví pouze tehdy, když místo uvažování a přemýšlení o tom, co se nám stalo, se

snažíme tyto starosti odložit stranou a vrátit se ke Kristu.

„Duše, zklidni se.“ [13] Tato slova, která se velmi líbila zakladateli Opus Dei, shrnují celý životní program, v němž se duše, počítajíc s Boží milostí, staví se zápalem a obezřetně ke každé obtíži. Pokud se život řídí těmito pravidly, naplní se to, co svatý Josemaría vždy učil: „Všechna tato protivenství, kvůli kterým musíme tak často trpět, nemohou být nikdy příčinou ztráty radosti ani pokoje, protože jsme již zakusili, jak náš Pán dovede proměnit vyprahlá skaliska našich utrpení v přesladký med: ‚Medem ze skály tě budu sytit.‘ (Ž 80,17)“ [14]

Naše matka Panna Maria nás upozorňuje na nutnost být pokornými, abychom mohli žít blízko Boha. Ona je vzorem radosti, protože právě to je pokora: „Velebí má duše Hospodina a můj duch jásá v Bohu,

mém Spasiteli, neboť shlédl na svou nepatrnou služebnici.“ [15]

1. 1 Jan 4, 12

2. Srov. Jn 14, 9

3. Flp 2, 6-8

4. sv. Augustin, Epišt. 118, 22

5. Srov. Řím 5, 5

6. sv. Josemaría, Poznámky při meditaci, 25. 12. 1973

7. Flp 3, 8-9

8. sv. Josemaría, Poznámky při meditaci, 25. 12. 1972

9. sv. Josemaría, Boží přátelé, 108

10. Mons. Álvaro de Portillo, List 1. 5. 1990

11. Mt. 11, 28-30

12. sv. Josemaría, Brázda, 259

13. sv. Josemaría, Poznámky z přednášky, 9. 11. 1972

14. sv. Josemaría, List 29. 11. 1957, č. 4

15. Lk 1, 46-48

.....

pdf | dokument generován automaticky
z [https://dev.opusdei.org/cs-cz/article/
pokora-zdroj-radosti/](https://dev.opusdei.org/cs-cz/article/pokora-zdroj-radosti/) (05.08.2025)